

Nr 306.

Av herr **Wistrand m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med begäran om bemyndigande att utfärda bestämmelser om hyresbidrag till ovana skogsarbetare.

I proposition nr 128 begär Kungl. Maj:t bemyndigande att utfärda bestämmelser om hyresbidrag till ovana skogsarbetare. Propositionen avser de strejkande vid verkstäderna, vilka sökt eller ämna söka sig till skogsarbete.

Redan formellt framstår regeringsförslaget bristfälligt och onöjaktigt. Såsom framgår av vad föredragande statsrådet anfört och av det utkast till kungörelse, vilket fogats som bilaga till propositionen, är det begärda bemyndigandet i avseende å detaljerna utformat som en fullmakt in blanco. Sålunda äro varken hyresbidragens maximibelopp, ortsgropperingar eller principerna för statsbidragen skisserade i statsrådets uttalande, än mindre reglerade i den föreslagna kungörelsen. I stället överlämnas det åt statens arbetsmarknadskommission att bestämma om allt detta. Det strider mot all hittillsvarande praxis, att riksdag och regering delegera beslutanderätten i dylika, principiellt ofta mycket tvistiga frågor till ett underordnat organ. I vart fall borde riksdagen, på samma sätt som skedde när de nuvarande hjälpreglerna för arbetslöshetspolitiken tillkommo, satts i tillfälle att ta ståndpunkt till huvudgrunderna. Vidare föreslås, att bemyndigandet även skall kunna tillämpas retroaktivt, utan att detta dock kommit till uttryck i kungörelseutkastet.

I själva sakfrågan vilja vi först framhålla, att arbetsmarknadskommissionen, när den för fyra år sedan införde systemet med omskolnings-, familje- och hyresbidrag åt ovana skogsarbetare i syfte att stimulera överflyttningen av arbetskraft för att trygga bränsleförsörjningen, uppenbarligen därvid aldrig tog ståndpunkt till huruvida dessa bidrag även skulle kunna utgå åt arbetare, som vore indragna i arbetskonflikt. Och riksdagen har aldrig satts i tillfälle att taga ställning till detta problem. Med hänsyn till detta problems stora principiella betydelse hade hela frågan om utlämnande av sådana löneutfyllnads- och sociala bidrag även till i konflikt indragna bort underställas riksdagens prövning. Enligt de grundsatser, som hittills gällt för samhällets opartiska hållning till parterna i en arbetskonflikt och som allmänt accepterats, måste starka principiella betänkligheter resa sig mot att för strejkande arbetare tillämpas det för ovana skogsarbetare avsedda bidragssystemet.

Desto mera anmärkningsvärt måste det te sig, att regeringen, eller rättare sagt dess majoritet, nu vill utvidga de av arbetsmarknadskommissionen under

konflikten redan medgivna omskolnings- och familjebidragen med hyresbidrag, vilka i än högre grad än de bägge andra bidragen äro att betrakta som en social hjälp från samhällets sida. I vissa fall torde bidragen sammanlagt enligt regeringsförslaget kunna uppgå till bortåt 70 kr. i veckan innan något arbete utförts och utöver vad som vederbörande erhåller i lön för presterat arbete. Ett bidragssystem, som möjliggör dylika i jämförelse med fackföreningarnas egna konfliktunderstöd högst avsevärda sociala förmåner, vilka alla grupper i samhället få medverka till att betala, måste för stora delar av folket framstå som ett samhällets direkta partitagande i arbetskonflikten.

Medan föredragande statsrådet helt förbigår den sida av problemet, som har avseende på samhällets neutralitet i striderna på arbetsmarknaden, lägger han hela tonvikten på behovet av arbetskraft till skogarna i den nu efter »kolstoppet» och den svåra vintern uppkomna bränslekrisen. Förebragt i detta sammanhang måste denna motivering betecknas som rent tendentiös. Såsom anförts i den av statsrådet Pehrsson-Bramstorp m. fl. avgivna reservationen kan någon nämnvärd förbättring av bränsleförsörjningen inte väntas såsom en följd av att hyresbidrag utbetalas till de strejkande, knappast ens om strejken bleve långvarig. Däremot skulle denna ved per kubikmeter uppenbarligen bli förhållandevis synnerligen dyr för samhället. Dessutom måste utvidgningen av bidragssystemet återverka oförmånligt och irriterande på de i skogarna normalt arbetande vana huggarna, vilka inte erhålla några sociala löneutfyllnader utan få sin utkomst bestämd av gällande kollektivavtal. De huggare, som kunna fås ur metallarbetarnas led, torde i regel såsom ovana inte kunna till en början prestera några större arbetsresultat, och när de väl vänjt sig vid detta hårda och krävande arbete kan konflikten vara löst och återgång till verkstäderna ske. Om man skulle anta att 1 000 metallarbetare, vilka skulle kunna beviljas hyresbidrag, under en månad arbeta i skogen och därunder hugga upp per man och dag 2 kbm under 25 dagar, d. v. s. tillhoppa 50 kbm, skulle hela resultatet av deras insatser bli sammanlagt 50 000 kbm. I ett bränsleprogram, som inklusive massa och kolved går löst på ca 50 milj. kbm., är den som exempel angivna kvantiteten så försvinnande liten, att den inte kan väga upp de principiella betänkligheterna av att göra detta avsteg från samhällets neutrala linje, liksom den icke heller kan väga upp den oro och det missnöje på vedfronten, som regeringsmajoritetens hållning redan framkallat. Om, å andra sidan, metallarbetarnas insatser i skogarna skulle per man och dag bli större än vad man erfarenhetsmässigt kan räkna med från ovana huggare, måste deras dagsförtjänst bli så stor att de vid behovsprövningen knappast kunna beviljas hyresbidrag. I så fall har föredragande statsrådet tillmätt hyresbidraget en betydelse, som är oerhört överdriven.

I den mån avverkningsfrågan, efter vinterns oerhörda snörikedom särskilt i det nordligare Sverige och på grund av andra exceptionella förhållanden, nu råkat i sådant läge, att extraordinära åtgärder måste tillgripas, förvänta vi,

att regeringen, sitt ansvar för folkförsörjningen likmätigt, inte tövar att skyndsammast vidtaga sådana, som äro av mera verksam art än de i propositionen föreslagna.

Med förbigående av de övriga synpunkter, som skulle kunna läggas på frågan, hemställa vi, under hänvisning till vad vi ovan anfört,

att riksdagen måtte avslå propositionen nr 128.

Stockholm den 10 mars 1945.

Karl Wistrand.

J. B. Johansson.

Gust. Velandér.

Axel Mannerskantz.